

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเอดส์นับว่าเป็นโรคติดต่อที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของรวดเร็วเป็นจำนวนมากและกลายเป็นปัญหาที่ต้องเร่งป้องกันและแก้ไข ซึ่งการแพร่ระบาดในระยะแรกส่วนใหญ่ พบในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะในเรื่องเพศสัมพันธ์ และการใช้สารเสพติด โดยขยายจากเขตเมืองไปสู่เขตชนบท จากชายไปสู่หญิง ขณะนี้โรคเอดส์กำลังเข้าสู่กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มแม่บ้าน หญิงวัยเจริญพันธุ์ และทารกอย่างครบวงจร ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของหลายประเทศ ทั้งนี้รวมทั้งประเทศไทยด้วย เนื่องจากยังไม่มียารักษาให้หายขาด อันทำให้ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านการแพทย์ การสาธารณสุข สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์โดยผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลง จาก ปีละ 143,000 ราย ในปี พ.ศ.2534 เหลือ 29,000 ราย ในปี พ.ศ.2543 คาดว่าแต่ละปีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2544 - 2549) จะมีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ปีละประมาณ 50,000 ราย ร้อยละ 90 อยู่ในช่วงอายุ 20 - 44 ปี ซึ่งเป็นวัยแรงงานที่สำคัญของประเทศ (กรมควบคุมโรค, 2544 : 2) และจากคำกล่าวของพระครูอาทรประชานาถ ผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้เสียชีวิตในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ผู้หนึ่งของประเทศไทย ที่กล่าวว่า โรคเอดส์ทำให้ชีวิตคนไทยล้มตายได้เหมือนใบไม้ร่วงและกลายเป็นเหตุทางประวัติศาสตร์ ของการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทยเรา หากไม่สามารถค้นพบยารักษาโรคเอดส์ได้ภายในห้าหกปีนี้ เราจึงได้เห็นคนเป็นเอดส์นอนตายกันข้างถนนอย่างแน่นนอน (อาทรประชานาถ, 2545:8)

สำหรับสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยมีรายงานการพบผู้ป่วยรายแรกเมื่อเดือนกันยายน 2527 เป็นชายอายุ 28 ปี มีพฤติกรรมแบบรักร่วมเพศ ได้รับเชื้อขณะศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา จนถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2547 มีผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการรวมทั้งสิ้น 340,144 ราย และมีผู้เสียชีวิต 77,370 ราย โดยจำแนกเป็นผู้ป่วยเอดส์จำนวน 251,417 ราย และมีผู้เสียชีวิต 67,860 ราย ผู้ติดเชื้อที่มีอาการจำนวน 88,727 ราย และมีผู้เสียชีวิต 9,510 ราย ผู้ป่วยเอดส์กลุ่มอายุ ที่พบมากเป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20 - 39 ปี พบว่ากลุ่มอายุ 25 - 29 ปี มีผู้ป่วยสูงสุด (ร้อยละ 25.80) รองลงมาอายุ 30 - 34 ปี (ร้อยละ 25.69) อายุ 35 - 39 ปี (ร้อยละ 16.27) อายุ 20 - 24 ปี (ร้อยละ 9.49) และต่ำสุดในกลุ่มอายุ 10-14 ปี (ร้อยละ 0.17) อาชีพ พบว่าผู้ป่วย

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 44.21) รองลงมา คือ เกษตรกรรม (ร้อยละ 20.75) ว่างงาน (ร้อยละ 5.73) ตามลำดับ (สำนักกระบวนวิชา. 2547:1)

ตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติฉบับที่ 3 ปี พ.ศ.2545 – 2549 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนและสภาพแวดล้อมในสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนา ศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชน ให้มีทักษะที่เหมาะสมต่อการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ มีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน (กรมควบคุมโรค. 2544:3 -11)

จากรายงานสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการของจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่ปี 2532 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2547 มีรายงานการพบ ผู้ป่วยเอดส์ จำนวน 2,813 คน และมีผู้เสียชีวิต จำนวน 974 คน ลักษณะผู้ป่วยเป็นเพศชาย จำนวน 2,057 คน เพศหญิง จำนวน 803 คน อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 2.6 : 1 กลุ่มอายุเป็นกลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง 25 – 39 ปี (กลุ่มอายุ 25 – 29 ปี มีผู้ป่วยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 25.29 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 30 – 34 ปี ร้อยละ 24.10) อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 58.42 รองลงมา คือ เกษตรกรรม ร้อยละ 13.01 ปัจจัยเสี่ยงที่พบสูงสุดคือติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 88.59 รองลงมา คือ จากการใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นเลือด ร้อยละ 3.41 และจากการฉีกร้อยละ 3.31 พื้นที่พบมากที่สุด คือ อำเภอเมือง จำนวน 765 คน รองลงมา คือ อำเภอตากถ้ำ จำนวน 361 คน อำเภอบรรพตพิสัย จำนวน 241 คน อำเภอลาดยาวจำนวน 215 คน และอำเภอชุมแสง จำนวน 193 คน สำหรับผู้ติดเชื้อที่มีอาการ พบจำนวน 1,644 คน มีผู้เสียชีวิต จำนวน 307 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์. 2547:1)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสถานการณ์โรคเอดส์ของจังหวัดนครสวรรค์ พบมากในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งนักเรียนระดับอาชีวศึกษาเป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสรับเชื้อไวรัสเอดส์สูง เนื่องจากพฤติกรรมของตนเองเพราะนักเรียนระดับอาชีวศึกษา เป็นกลุ่มวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงและไวต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศ และประกอบด้วยวัยนี้มีพฤติกรรมเสี่ยงอันเกิดจากธรรมชาติของตนเองและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ดังผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ปี 2544 ของเสว ภูแส (2544) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 15 – 19 ปี (ร้อยละ 62.9) อายุเฉลี่ย 18.6 ปี พักอาศัยอยู่หอพัก/บ้านเช่า (ร้อยละ 52.1) บิคามารดา อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 46.2) เงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองพอเพียง (ร้อยละ 78.1) เคยดูภาพยนตร์/หนังสือ/วิดีโอ (ร้อยละ 75.0) เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 33.1 กลุ่มอายุระหว่าง

15 - 19 ปี เป็นกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์สูงสุด (ร้อยละ 79.9) อายุเฉลี่ยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 17.1 ปี สถานการณ์หรือแรงผลักดันให้มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ การอยู่ใกล้ชิดเพศตรงข้าม (ร้อยละ 76.7) เพื่อน/แฟน/คนรัก เป็นกลุ่มบุคคลที่นักเรียนนักศึกษา มีเพศสัมพันธ์ด้วยมากที่สุด (ร้อยละ 96.5) และร้อยละ 61.1 ไม่ใช่ผู้ขงอนามัหรือจำไม่ได้ว่าใช้ผู้ขงอนามัเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก เมื่อศึกษาถึงการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย พบว่านักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.2) มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน/แฟน/คนรัก ใช้ผู้ขงอนามัทุกครั้งเพียงร้อยละ 52.5

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ จึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ โดยผลลัพธ์ คือ การมีความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเลือกกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation learning) และ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเองของแบนดูรา (Bandura, 1977: 191-215) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า บุคคลถ้ามีความคาดหวังหรือความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (Efficacy expectations) โดยทราบว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร และเมื่อทำสำเร็จแล้วจะได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ (Outcome expectations) บุคคลก็จะทำสิ่งนั้น มาจัดรูปแบบการพัฒนา ศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขา อิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้
ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ และเป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการทดลองและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ชั้นตอนศึกษาปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ เพศชาย วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541:62)

ช่วงที่ 2 ชั้นตอนสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ เพศชาย วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541:62)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์
2. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ ในที่นี้หมายถึง แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายใน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ ในที่นี้มุ่งเน้นการมีความรู้ที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ที่เหมาะสม

การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องโรคเอดส์โดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเบนคูว์รา ด้วยการใช่วิธีสอนซึ่งใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียน

ความรู้เรื่องโรคเอดส์ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ สาเหตุของการเกิดโรค การติดต่อของโรคและการป้องกันโรค

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องเหมาะสม

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่นักเรียนเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความหมาย และสามารถทำงานใด ๆ ได้สำเร็จ

พฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่ถูกต้องและเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีวศึกษานครสวรรค์ หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ เพศชาย วิทยาลัยการอาชีวศึกษานครสวรรค์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีวศึกษานครสวรรค์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีวศึกษานครสวรรค์
2. ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยการอาชีวศึกษานครสวรรค์ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้านการป้องกันโรคเอดส์ของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาต่อไป